

Passage nr. 37
 Institut for Litteraturhistorie,
 Aarhus Universitet, 76 sider, 90
 kr.

Temaet for *Passage* nr. 37 er begrebet *avantgarde*. Det behandles i en række artikler og et par skønlitterære bidrag. Nummerets første artikel er en oversat artikel af den amerikanske forfatter og kritiker William H. Gass. I "Avantgardens omskiftelser" behandler han 3 forskellige avantgarder: den liberale, den konservative og den permanente avantgarde. I "Ned med oprøret!" skriver Tore Rye Andersen om postironisk litteratur som en mulig ny avantgarde og præsenterer den amerikanske forfatter David Foster Wallace, der her for første gang kommer i dansk oversættelse med novellen "Oktet". Hans Otto Jørgensen skriver i "Bjelke med omgivelser" begejstret om sin afdøde kollega, Henrik Bjelke, hvis novelle "Luna" fra *Seks råb fra baghovedet* genoptrykkes. I "Ét med avantgarden" læser Nikolaj Frydensbjerg Elf den sprælske Bo hr. Hansens forfatterskab som på én gang *camp* og avantgarde. *Passage* nr. 37 afrundes med en artikel uden for temaet, nemlig Mads Rosendahl Thomsens "More can be less", der handler om referentielle excesser, altså overdreven brug af referencer, som en litterær strategi. I artiklen skriver Mads Rosendahl Thomsen bl.a. om Borges, Kundera og J.P. Jacobsen.

Max Ipsen

Martin Fuglsang og Alexander Carnera
 Ljungstrøm:

Det nøgne liv - en poetik for det sociale, Forlaget Samfundslitteratur 1999, 192 sider, 188 kr.

Med udgangspunkt i en radikal fænomenologi – bl.a. inspireret af Ole Fogh Kirkeby, som i stedet for en indledning har bidraget med et essay om Gud og tiden til bogen – forsøger forfatterne (ifølge bagsideteksten) at støbe "grundlaget for en helt ny samfundsvidenskabelig skulptur og tænkning." Der tages udgangspunkt i en kritik af de dominerende samfundsvidenskaber for at være reducerende og negerende i forhold til virkelighedens mangfoldighed og singularitet, hvorved tænkningen gennem "disciplinernes disciplinering" forfalder til "viden 'om'" (s.25). Alternativet hertil må ifølge forfatterne være "en realisme, der er hinsides realismens egen selvforvaltning" (s.36). For at kunne det må samfundsvidenskaben matche empiriens karakter af poesi – den må blive en poetik for det sociale. Den samfundstænkning som udfoldes i *Det nøgne liv* bliver selv i høj grad stil i forsøget på at tænke på sprogets grænse, for at komme i kontakt med 'empiriens poesi'. Det sker ud fra "en radikal normativitet udtrykt som en opmærksomhed mod det næsten usynlige, det knap hørlige, det meget små" (s.71). Det sociale opfattes (med inspiration i Spinoza-læsninger a la Deleuze og Negri) som "en spredning af før-personlige kræfter, der udtrykker en pluralitet af singulariteter" (s.73). Samfundets mulighed udspringer såle-

des af pluraliteten snarere end at stå i modsætning til den: ”En radikal demokratisk vision må se den aktive modstand og tilmed den civile ulydighed som en nødvendig spænding i konstitueringen af det sociale.” (s.96) Den samfundsvidenskabelige poetik ender med, ud fra begreberne om venskabet og det essensløse fællesskab, at plædere for en ’mindre’ humanisme (parallelt til Deleuze og Guattaris forsvar for en mindre litteratur) , som ”må tænkes ud fra den konkrete livsmulighed og ikke i første omgang fra en rettighed” (s.146).

Peter Bjørntoft

Marlène Zarader:

L’être et le neutre – À partir de Maurice Blanchot, Éditions Verdier, Lagrasse 2001, 306 sider, FF 125.

På flere måder står Maurice Blanchot som en overgangsfigur mellem to generationer i moderne fransk tænkning. Blanchot har mange af sine referencer til fælles med den generation, der konstant og uden forbehold henviser til Kojèves berømte forelæsninger om Hegel. Imidlertid er han samtidig blevet opfattet som forløber for den generation, der på forskellig vis tager afsæt i men søger at distancere sig fra de tre H’er – Hegel, Husserl, Heidegger. Med Zaraders bog om Blanchot bliver der tegnet et billede af, hvordan Blanchot gennem en debat med de tre H’er når frem til en selvstændig position, hvor ’det neutrale’ er det afgørende omdrej-

ningspunkt. Styrken ved Zaraders bog er helt klart en ’hardcore’ filosofisk læsning, og man får blandt andet præsenteret nogle spændende analyser af Blanchots komplicerede forhold til Heidegger. Imidlertid er denne styrke samtidig bogens svaghed, idet Zarader entydigt indskrives i en tradition, der læser Blanchot i et overvejende filosofisk register, mens en anden fremtrædende tradition, der læser Blanchot i et litterært perspektiv, synes helt fraværende. Dette overskygger nu langt fra, at der med denne bog er taget et vigtigt skridt i retning af en forståelse og vurdering af den filosofiske betydning af Blanchots forfatterskab, og ikke mindst rejser den nye spørgsmål om det intrikate forhold mellem litteratur og filosofi – eventuelt under inddragelse af den historisk-politiske kontekst, der genlyder som et fjernt men vedvarende ekko, i alt hvad Blanchot har skrevet.

Kim Su Rasmussen

Knut Kjeldstadli:

Fortiden er ikke hvad den har været. En indføring i historiefaget, oversættelse og dansk bearbejdning ved Claus Bryld, Roskilde Universitets Forlag, København 2001, 326 sider, 298 kr.

Den norske historiker Knut Kjeldstadli's indføring i historiefaget; *Fortiden er ikke hvad den har været*, der indtil videre er kommet i to norske udgaver (1991 og 1998), foreligger nu i dansk oversættelse. Det er Claus Bryld, der har oversat bogen til dansk og i det hele taget bearbejdet den, så den passer til danske forhold. Han har således skrevet to ekstra kapitler – om 'dansk historiografi' og om 'kildesøgning i Danmark' – til den danske udgave. Kjeldstadli's bog, der allerede bruges på nogle af de historiske institutter i Danmark som indføring i faget, er inddelt i tre hoveddele. Første del handler om "Produktet": Hvad er historie? Historiografens historie generelt og i Danmark specifikt, historiefagets sammen sætning mv. Anden del, "Produktionen", er en indføring i fagets metode(r): Hvordan laver man historisk forskning? Hvilke teorier har man som historiker brug for? Hvor finder man sine kilder, og hvordan behandler man dem? osv. Bogen afsluttes med en mindre tredje del, der behandler "Produktet i brug", dvs. formidling og fremstilling.

Mads P. Sørensen

John C. Greene:

Debating Darwin: Adventures of a Scholar, Regina Books, California 1999, 318 sider, \$34,95 (indbundet).

John C. Greene var en af de første til at tage en ph.d.-grad i intellektuel historie fra Havard University og var tidligt med i kredsen, der grundlagde den amerikanske idéhistorie. Han er mest kendt for sit idéhistoriske hovedværk *The Death of Adam: Evolution and Its Impact on Western Thought* (1959). Nu er der kommet en samling af artikler og breve, hvor Greene utrætteligt gør opmærksom på paradokser og modsigelser i neo-darwinistiske forsøg på at grundlægge menneskelige værdier i evolutionsteorien. Dette er særligt fremtrædende i korrespondencen med Ernst Mayr, en af det 20. århundredes mest fremtrædende neo-darwinister. Bogen kan anbefales til alle der beskæftiger sig med etiske, filosofiske og religiøse aspekter af den biologiske udviklingslære.

Peter C. Kjergaard